

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การสื่อสารของทหารในการพัฒนาชุมชน ในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดสระแก้ว-ปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์และรูปแบบการสื่อสารของทหารที่ใช้ในการพัฒนาชุมชน
2. เพื่อศึกษาช่องทางสื่อสารเพื่อการช่วยเหลือประชาชน
3. เพื่อศึกษาทัศนคติ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการสื่อสาร ทัศนคติ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อทหารในการพัฒนาชุมชน

โดยมีการตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ 4 ประการคือ

1. ปริมาณการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน
2. การรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อทหารในการพัฒนาชุมชน
3. ลักษณะการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อทหารในการพัฒนาชุมชน
4. การติดต่อสื่อสารของประชาชนกับทหารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนของทหาร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยอาศัยการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านคลองทราย อำเภอกำแพง จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นหมู่บ้านเป้าหมายหลักในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดสระแก้ว-ปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ ที่กองทัพบกัรบมิตรขอบุดูแลอยู่ด้วย

ส่วนที่ 2 ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกนายทหารระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ จำนวน 9 ท่าน เพื่อศึกษา กลยุทธ์และรูปแบบการติดต่อสื่อสารเพื่อช่วยเหลือประชาชน

### สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ทหารระดับนโยบายและทหารระดับปฏิบัติการ

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยจากการสำรวจประชาชน

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์นายทหารระดับนโยบายและทหารระดับปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการใช้รูปแบบการติดต่อสื่อสารกับประชาชน ทหาร จะใช้การสื่อสารใน 3 รูปแบบ คือ

- (1) การสื่อสารด้วยวิทยุสื่อสาร
- (2) การสื่อสารด้วยตนเอง
- (3) การสื่อสารด้วยการส่งตัวแทน

โดยใช้กลยุทธ์การสื่อสารทางทหาร คือ การใช้สื่อบุคคลเป็นหลักในการเข้าถึงประชาชน และการออกตรวจเยี่ยมประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ และมีความดีพอสมควร อาศัยความคุ้นเคยในการประสานงานกับประชาชนแบบไม่เป็นทางการ นอกจากนั้น อาศัยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มวลชน ราษฎรอาสาสมัคร และ อบต. เป็นสื่อในการประสานงานกับชุมชนด้วย

ทหารมีการติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์มากที่สุด ทหารมีทัศนคติที่ดีต่อประชาชนและการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน เพราะถือว่าเป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติให้ดีที่สุดเต็มกำลังความสามารถ รวมทั้งมีการติดตามผลความก้าวหน้าของการพัฒนา โดยการรายงานผลการปฏิบัติการในทุก 2 เดือน และจะมีชุดตรวจ/ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบการปฏิบัติจริง

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนที่สำคัญ ได้แก่

(1) ขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

(2) สภาพพื้นที่ที่ทหารรับผิดชอบในการพัฒนาอยู่ห่างไกลมาก ทำให้การเข้าไปพัฒนาในพื้นที่ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร รวมทั้งประชาชนไม่เห็นความสำคัญของทหารในการเข้าไปพัฒนา

ทหารเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานดังกล่าว ว่าควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ให้มากที่สุดและควรใช้กำลังร่างกายของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ความร่วมมือและเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนของพวกเขา ในอันที่จะทำให้การพัฒนาในทุกๆ ด้านประสบความสำเร็จได้ด้วย ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชน

## ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยจากการสำรวจประชาชน

(1) ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านคลองทราย จังหวัดสระแก้ว ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มากที่สุด มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด ประกอบอาชีพการเกษตร

(2) การรับรู้ของประชาชนในบทบาทการพัฒนาชุมชนของทหารอยู่ในระดับปานกลาง

2.1 ด้านการรับทราบและเรื่องที่ได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนจากทหารอยู่ในระดับมาก

2.2 ปริมาณการติดต่อประสานงานกับทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับน้อย

2.3 ลักษณะและรูปแบบการติดต่อประสานงานที่ประชาชนใช้ติดต่อกับทหารในการพัฒนาชุมชน โดยติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. ในระดับปานกลาง ติดต่อขอความช่วยเหลือด้วยตนเอง ติดต่อผ่านทางราษฎรอาสา ติดต่อผ่านศูนย์ขอความช่วยเหลือ

เหลือของทหารในแต่ละชุมชน และติดต่อผ่านญาติพี่น้องในครอบครัวในระดับน้อย ส่วนการติดต่อผ่านเพื่อนบ้าน ติดต่อโดยใช้โทรศัพท์ติดต่อไปที่กองทัพบก และติดต่อโดยใช้จดหมาย/โทรสารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

### (3) ทศคติของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

3.1 จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติงานของทหารที่ประชาชนมีความรู้สึกชอบและไม่ชอบ พบว่าลักษณะของทหารที่ประชาชนไม่ชอบในการปฏิบัติหน้าที่พัฒนาชุมชน ได้แก่ ทหารไม่ค่อยปฏิบัติงานการพัฒนาอย่างจริงจัง รองลงมาคือ ทหารไม่ให้การช่วยเหลือตามที่ร้องขอไป ทำงานพัฒนาไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ให้ความร่วมมือกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน ทหารปฏิบัติงานล่าช้า และใช้อำนาจกับประชาชน ตามลำดับ

3.2 คุณลักษณะของทหารที่ประชาชนชอบ หรือพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน คือ ทหารเป็นมิตรกับประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การทำให้สภาวะแวดล้อมภายในชุมชนมีความปลอดภัยและน่าอยู่อาศัย การกระตุ้นให้ประชาชนมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชน การมีความเป็นกลาง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การมีความสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชนในชุมชนได้ การรับฟังปัญหาของประชาชนอย่างจริงจัง การสามารถพัฒนาชุมชนจนทำให้ชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนด้วยความรวดเร็ว จีบไฉ ไม่เอารัดเอาเปรียบประชาชน

3.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในทางบวกต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน โดยเห็นว่าทหารได้เข้าไปพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชนในระดับสูงมาก ทหารมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่พัฒนาชุมชนในระดับมาก เข้าไปให้บริการและช่วยเหลือประชาชนที่ประสบสาธารณภัยหรือภัยพิบัติต่างๆ ให้ข่าวสารกับประชาชนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่างๆ โดยด้านที่ทหารให้การช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงทียามร้องขอไป และให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชนในชุมชนในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพและการดำรงชีวิตที่ระดับใกล้เคียงกัน และด้านที่ทหารเข้าไปช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

### (4) ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

4.1 วิธีการ หรือช่องทางการสื่อสารที่ประชาชนคาดหวังจากทหาร คือ ผ่านผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน แจ่งข่าวสารด้วยตนเอง ผ่าน อบต. และราษฎรอาสาสมัคร ตามลำดับ

4.2 ความคาดหวังด้านคุณลักษณะของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ประชาชนมีความคาดหวังให้ทหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนสูงสุด รองลงมาคือ มีความซื่อสัตย์ต่อประชาชน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ มีความจริงใจในการช่วยเหลือประชาชน

4.3 ความคาดหวังด้านการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ประชาชนคาดหวังให้ทหารสามารถทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ได้ดี สามารถเป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาและได้คำแนะนำแก่ประชาชน

(5) ความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

5.1 ด้านการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับสูงมาก ในด้านสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. รองลงมาคือ ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับสูง ทหารสามารถปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชนในชุมชน การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนร่วมกับอาสาสมัคร และการใช้เครื่องมือสื่อสาร เช่น วิทยุสื่อสาร

5.2 ด้านคุณลักษณะของทหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านความมีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านความเต็มใจในการให้ความช่วยเหลือ/การพัฒนาชุมชน มีความซื่อสัตย์กับประชาชน และมีความชำนาญในพื้นที่รับผิดชอบ

5.3 ด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในความรับผิดชอบของทหารในการพัฒนาชุมชน ให้ความร่วมมือทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูงมาก รองลงมาคือ ความพึงพอใจในด้านความพร้อมของกองทัพบก/ทหารในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน

## ตอนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

**สมมติฐานที่ 1** ปริมาณการติดต่อสื่อสารเพื่อการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือของทหาร เรื่องการติดต่อประสานงาน ลักษณะและรูปแบบการติดต่อประสานงานกับทหารมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติของประชาชนในด้านคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ส่วนการติดต่อสื่อสารของทหารในเรื่องการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน เรื่องการติดต่อประสานงาน ลักษณะและรูปแบบการติดต่อประสานงานกับทหาร มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับทัศนคติของประชาชน

**สมมติฐานที่ 2** การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ข่าวสารของทหารในเรื่องการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน เรื่องการติดต่อประสานงาน ลักษณะและรูปแบบการติดต่อประสานงานกับทหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของทหารต่อคุณลักษณะของทหาร การปฏิบัติหน้าที่ของทหาร และความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารต่อวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหารพัฒนา และการปฏิบัติหน้าที่ของทหาร ซึ่งไปตามสมมติฐาน

**สมมติฐานที่ 3** รูปแบบการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสื่อสารระหว่างทหารกับประชาชนในด้านการไปขอความช่วยเหลือด้วยตัวท่านเอง ด้านการติดต่อผ่านทางราษฎรอาสา และด้านการติดต่อผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความความคาดหวังของ

ประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านคุณลักษณะของทหาร การปฏิบัติหน้าที่ของทหาร และความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหาร ซึ่งไปตามสมมติฐาน

โดยความสัมพันธ์ของรูปแบบการสื่อสารระหว่างทหารกับประชาชนในด้านการติดต่อผ่านญาติพี่น้องในครอบครัว ด้านการติดต่อผ่านเพื่อนบ้าน ด้านการใช้โทรศัพท์ติดต่อไปที่กองทัพบก ด้านการติดต่อผ่านศูนย์ขอความช่วยเหลือของทหารในแต่ละชุมชน และด้านการใช้จดหมาย/โทรสาร มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับความความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านคุณลักษณะของทหาร การปฏิบัติหน้าที่ของทหาร และความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหาร ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

**สมมติฐานที่ 4** การติดต่อสื่อสารของประชาชนกับทหารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อทหาร

ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการติดต่อสื่อสาร

โดยความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกไม่ชอบมีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อการติดต่อสื่อสาร

#### การอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ตามลำดับ คือ รูปแบบการสื่อสารของทหารในการพัฒนาชุมชน ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน และความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. รูปแบบการสื่อสารของทหารในการพัฒนาชุมชน

### 1.1 เรื่องที่ได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เรื่องที่ได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยรับรู้เป็นอย่างดีว่า ทหารเข้าไปพัฒนาชุมชนจนทำให้ชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รองลงมาคือด้านที่ทหารเข้ามาดูแลทุกครั้้งยามที่ประชาชนต้องการความร่วมมือ ด้านที่ประชาชนทราบว่ทหารเข้าไปช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ด้านที่ทหารเข้ามาช่วยเหลือทันทีที่ประชาชนประสบเหตุการณ์ หรืออุบัติเหตุต่างๆ และด้านที่ทหารสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้ตามความต้องการ ลดลงตามลำดับแต่ก็อยู่ในระดับมาก เว้นแต่ด้านที่ทหารสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้ตามความต้องการของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่าทหารได้เข้าไปให้การช่วยเหลือทันทีที่ประชาชนประสบเหตุการณ์ หรืออุบัติเหตุต่างๆ และสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้ตามที่คาดหวังหรือต้องการ ประชาชนรับรู้ได้จากผลงานของทหารที่ทหารมีการตรวจสอบติดตามผลงาน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอจากเบื้องบน ผลการช่วยเหลือที่ประจักษ์ คือ การทำให้ชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือแม้กระทั่งการที่ทหารเข้ามาดูแลทุกครั้้งยามที่ประชาชนต้องการความร่วมมือ พวกเขาได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทหารเสมอมา จึงทำให้การรับรู้เรื่องราวความช่วยเหลือของทหารอยู่ในระดับสูง ความเป็นอยู่ รวมทั้งการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ แม้กระทั่งสภาพแวดล้อม และโครงการต่างๆ ที่ทหารเป็นผู้ดำเนินการสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ มีสภาพแวดล้อมที่ดี น่าอยู่อาศัย มีความปลอดภัย มีศูนย์ฝึกอบรม และมีอาชีพในด้านการเกษตรต่างๆ เช่น การปลูกพืช การทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงสัตว์ต่างๆ เช่น การเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เลี้ยงโคเนื้อและโคนม เป็นต้น ซึ่งเป็นโครงการที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้นก็ยังมึโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ด้วย คือ การเลี้ยงกระต่ายพันธุ์เนื้อ การทดลองใช้ปุ๋ยธรรมชาติแทนสารเคมีให้ได้ผลมากกว่าเดิม เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย และประชาชนได้มีส่วนร่วมรับความช่วยเหลือโดยถ้วนหน้ากัน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับทหารในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องต่างๆ ที่ทหารเข้าไปช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน โดยรูปแบบการสื่อสารระหว่างทหารกับประชาชนใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นส่วนใหญ่ คือการส่งตัวแทนไป โดยเฉพาะตัวแทนของกองทัพบก เพราะตัวแทนจะเข้าไปพบปะกับประชาชนเป็นประจำเพื่อดำเนินการต่างๆ และติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ส่วนช่องทางการสื่อสาร



รองลงมาก็คือ การที่ประชาชนไปติดต่อด้วยตัวเอง และเป็นการติดต่อกับทหารโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อจากทหารไปยังประชาชน หรือจากประชาชนไปสู่ทหารก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับที่ Wilbur Schramm (1972) กล่าวไว้ว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนาส่วนใหญ่เป็นการเผยแพร่ข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และสิ่งแวดล้อมไปในทิศทางที่ดีขึ้น ช่องทางการสื่อสาร หรือสื่อที่สามารถเผยแพร่ข่าวสารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด คือ การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการโน้มน้าวใจได้ดีที่สุด และอันดับสามก็คือ การติดต่อสื่อสารด้วยวิทยุสื่อสารกับประชาชนในการรับข่าวส่งข่าว โดยมีตัวแทนรับ-ส่งข่าวสาร คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การรับข่าว และส่งข่าวสารไปยังประชาชนในชุมชนนั้นๆ สื่อเหล่านี้เป็นสื่อบุคคลที่มีความใกล้ชิดกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร และมีการกำหนดตัวบุคคลที่รับผิดชอบด้านการรับ-ส่งข่าวสารอย่างชัดเจน คือ ทหารที่ประจำในพื้นที่และยังมีตัวแทนของชุมชน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำให้การสื่อสารไม่ขาดหาย หรือไม่ขาดการติดต่อ คิดว่าเป็นระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพดี

### 1.2 เรื่องที่ติดต่อประสานงานกับทหาร

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมร่วมกับทหารในการพัฒนาชุมชนและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ อยู่ในระดับน้อย ขอความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน ขอความช่วยเหลือยามเกิดเหตุการณ์อันเป็นภัยพิบัติหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆ ตลอดจนขอคำแนะนำและปรึกษาด้านการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเมื่อประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมมาก และไม่มีเหตุการณ์ที่เป็นภัยพิบัติที่จะก่อให้เกิดความเสียหายที่จะต้องไปขอความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน หรือการทำกิจกรรมร่วมกับทหารในการพัฒนาชุมชน และบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ น้อยลงจากเดิมในอดีต ประชาชนก็ไม่มีควมจำเป็นที่จะต้องติดต่อประสานงานกับทหารบ่อยๆ อีกทั้งประชาชนต้องประกอบอาชีพ เช่น ทำการเกษตร หรืออาชีพอื่นๆ ที่ทำให้ไม่มีเวลาไปติดต่อกับทหารเหมือนในอดีต การติดต่อขอความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ จึงลดน้อยลงไปตามความจำเป็นที่ลดน้อยลง

### 1.3 ลักษณะและรูปแบบการติดต่อประสานงานที่ประชาชนใช้ติดต่อกับทหารในการพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างติดต่อกับทหารพัฒนาชุมชน ผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ประชาชนถือว่ากำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. เป็นตัวแทนของพวกเขาโดยตำแหน่งหน้าที่ที่สวมอยู่อย่างเป็นทางการ อีกทั้งยังเป็นตัวแทนของทหารในการที่จะทำการติดต่อสื่อสารกับประชาชนเองด้วย รูปแบบการติดต่อสื่อสารที่เหลืออยู่ในระดับน้อย คือ การขอความช่วยเหลือด้วยตนเอง การติดต่อผ่านทางราษฎรอาสา ติดต่อผ่านศูนย์ขอความช่วยเหลือของทหารในแต่ละชุมชน ติดต่อผ่านญาติพี่น้องในครอบครัว เพราะบุคคลเหล่านี้ไม่ค่อยมีเวลา เนื่องจากต้องทำมาหากิน และประชาชนได้ใช้การติดต่อผ่านตัวแทนของพวกเขาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. แล้ว การที่ไปติดต่อผ่านทางอื่นๆ ที่กล่าวมาคือ การติดต่อผ่านทางราษฎรอาสา ก็อาจเป็นไปในกรณีที่ตัวแทนของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ติดภารกิจ หรือไม่อยู่ในขณะนั้น หรือแม้การติดต่อผ่านทางญาติพี่น้องในครอบครัว ซึ่งบางครอบครัวอาจจะมีตัวแทนของทหารอยู่ในครอบครัว ของตนเองด้วยก็อาจจะติดต่อได้เลยภายในครอบครัว แต่ในบางครอบครัวซึ่งไม่ได้มีตัวแทน หรือทหารที่ทำการพัฒนาเป็นสมาชิกอยู่ในครอบครัว อาจจะได้ไม่ได้มีการติดต่อผ่านทางนี้

ส่วนการติดต่อผ่านศูนย์ขอความช่วยเหลือทางทหารในแต่ละชุมชน อาจจะ ไม่สะดวก เนื่องจากมีการเดินทางไปติดต่อลำบาก หรือไม่สะดวกต่อการเดินทาง ซึ่งบางครั้ง อาจจะไม่ทราบที่ตั้งของศูนย์ขอความช่วยเหลือ จึงติดต่อกับศูนย์ขอความช่วยเหลือน้อย นอกจากนั้นการติดต่อผ่านเพื่อนบ้าน ก็กระทำในยามที่จำเป็น หรือเกิดเหตุวิกฤตในช่วงนั้น จริงๆ ในการขอความช่วยเหลือ อาจเป็นเพราะมีความสนิทสนมกันเป็นการส่วนตัวในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนการติดต่อโดยใช้โทรศัพท์ติดต่อไปที่กองทัพบกนั้นมีน้อยที่สุด อาจจะเป็นเพราะประชาชนไม่ทราบหมายเลขโทรศัพท์ หรือการติดต่อทางโทรศัพท์ยุ่งยาก ใช้ไม่เป็น หรือได้ติดต่อขอความช่วยเหลือโดยผ่านทางอื่นๆ ไปแล้ว และสามารถบรรเทาความเดือดร้อนหรือความต้องการของพวกเขาได้แล้ว การติดต่อโดยใช้จดหมาย/โทรสาร ก็เป็นสิ่งที่ประชาชนไม่นิยมใช้ เพราะถือวาระยะเวลาในการเดินทางของจดหมายมีความล่าช้า อยู่มากไม่ทันต่อความเดือดร้อนหรือความต้องการ การติดต่อทางโทรสาร สำหรับประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลอาจยังไม่มีใช้ หรือไม่รู้จักใช้ และเพราะไม่มีความจำเป็นและไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชนบท จึงทำให้การติดต่อสื่อสารผ่านทางนี้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

## 2. ทักษะของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

### 2.1 ลักษณะของทหารที่ประชาชนมีความรู้สึกไม่ชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกือบสองในสามมีทัศนคติที่ไม่ชอบลักษณะของทหาร คือทหารไม่ค่อยปฏิบัติงานการพัฒนาอย่างจริงจัง ทั้งนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ส่วนใหญ่แล้วประชาชนมีความคิดที่ดีต่อทหารที่เข้าไปช่วยเหลือพวกเขา และเห็นว่าทหารไม่มีลักษณะที่น่าเสียหาย กลับทำให้พวกเขามีชุมชนที่น่าอยู่อาศัย มีความปลอดภัย และความไม่ชอบนี้ก็มีส่วนน้อยเท่านั้น จำนวนประชาชนที่มีความเห็นว่าทหารไม่ดีมีน้อย หรือแทบไม่มีเลย

## 2.2 ทัศนคติที่มีต่อคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนชอบหรือพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพอใจในคุณลักษณะของทหารที่มาช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนในทุกๆ ด้านอยู่ในระดับมาก เช่น ลักษณะที่ทหารเป็นมิตรกับประชาชน ความเป็นมิตรกับประชาชนของทหาร ช่วยให้การดำเนินการในด้านต่างๆ สำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา หรือการทำกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งความปลอดภัยในการดำรงชีวิต หรือเมื่อเกิดความเดือดร้อนก็สามารถขอความช่วยเหลือได้ เพราะมีความเป็นมิตร หรือมีความสัมพันธ์ที่ดีเป็นการส่วนตัว รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน William Reeder (1963) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยสรุปไว้ว่า บุคคล และกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทัศนคติ และค่านิยมของตน กิจกรรมนั้นมีคุณค่าสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน และกิจกรรมนั้นมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน ดังนั้น การที่ทหารให้ข้อมูลข่าวสาร และมีความเป็นมิตรกัน และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของพวกเขาเอง ทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกันกับทหาร พวกเขา รู้สึกชอบหรือพอใจในคุณลักษณะการปฏิบัติงานดังกล่าว ส่วนด้านที่ทำให้ภาวะแวดล้อมภายในชุมชนมีความปลอดภัยและน่าอยู่อาศัย ด้านที่กระตุ้นให้ประชาชนมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชน ด้านที่มีความเป็นกลาง ด้านที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ด้านที่มีความสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชนในชุมชนได้ ด้านที่ทหารรับฟังปัญหาของประชาชนอย่างจริงจัง ด้านที่สามารถพัฒนาชุมชนจนทำให้ชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้านที่ทหารปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนด้วยความรวดเร็ว จับใจ ด้านที่ไม่เอารัดเอาเปรียบประชาชน ซึ่งประชาชนก็มีความรู้สึกพอใจในทุกๆ ด้านในระดับมาก เพราะทหารที่ได้มาทำการพัฒนาชุมชนสามารถทำการพัฒนาได้อย่างมีความรับผิดชอบ และตั้งใจเต็มที่ จึงไม่เป็นการแปลกที่ประชาชนในพื้นที่จะมีความรู้สึกที่ดีต่อคุณลักษณะของทหารดังกล่าว

### 2.3 ทักษะต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะที่ติดมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน เพราะได้พบเห็นทหารสามารถเข้าไปพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชนได้เป็นอย่างดีมาก ทั้งนี้ ผู้วิจัยคิดว่า การที่ประชาชนได้พบเห็นทหารเข้าไปพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชน ทำให้พวกเขามีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานของทหารดังกล่าว เนื่องจากทำให้ชุมชนของพวกเขาได้รับการพัฒนา และชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยพวกเขามีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนที่ได้ร่วมทำการพัฒนากับทหาร ตามที่ Goodenough (1966) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคคลเหล่านั้นได้รู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนั้นและตามที่ William Reeder (1963, อ้างแล้ว) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยสรุปไว้ว่า บุคคล และกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทักษะคติ และค่านิยมของตน กิจกรรมนั้นต้องมีคุณค่าสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน และกิจกรรมนั้นมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน รองลงมาก็คือ ประชาชนมีความรู้สึกว่าการมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่พัฒนาชุมชน ซึ่งทำให้ประชาชนเห็นถึงความตั้งใจจริงในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนของทหาร และการทำงานที่รวดเร็ว ไม่ล่าช้า การให้บริการและช่วยเหลือประชาชนที่ประสบสาธารณภัยหรือภัยพิบัติต่างๆ และการช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงทียามร้องขอไป เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น ทหารก็เข้ามาให้บริการและช่วยเหลือประชาชนที่ประสบเหตุต่างๆ อย่างรวดเร็ว และทันต่อความต้องการของประชาชน จากการศึกษาที่ได้ไปสังเกตการณ์ความเป็นอยู่ รวมทั้งการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ พบว่าโครงการต่างๆ ทหารเป็นผู้ประสานและแนะนำเข้าไป ทหารเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนเอง ทำให้ชุมชนในภาพรวมมีสภาพแวดล้อมที่ดี น่าอยู่อาศัย มีความปลอดภัย มีศูนย์ฝึกอบรม และฝึกอาชีพในด้านการเกษตรต่างๆ เช่น การปลูกพืช การทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงสัตว์ต่างๆ เช่น การเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เลี้ยงโคเนื้อและโคนม เป็นต้น ซึ่งเป็นโครงการที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีโครงการอื่นๆ ที่กำลังดำเนินการไปพร้อมๆ กัน คือ การเลี้ยงกระต่ายพันธุ์เนื้อ การทดลองใช้ปุ๋ยธรรมชาติแทนสารเคมีให้ได้ผลมากกว่าเดิม เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนั้นด้านที่ทหารเข้าไปช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับปานกลาง เพราะเมื่อชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีแล้ว ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งไม่มีความเดือดร้อน หรือต้องการความช่วยเหลือจากทหารก็จะทำให้การออกตรวจ

เยี่ยมประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของทหารลดน้อยลง เพื่อที่จะได้เข้าไปพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนอื่นที่ต้องการการพัฒนาอีกมากต่อไป

### 3. ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

#### 3.1 ความคาดหวังในเรื่องช่องทางการสื่อสารที่ประชาชนต้องการติดต่อประสานงานกับทหารในการพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกือบสองในสามที่ต้องการให้ทหารติดต่อประสานงาน หรือแจ้งข่าวสารโดยผ่านผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะการที่ประชาชนมีความคาดหวังในการสื่อสารผ่านทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความหมายและความเชื่อถือในผู้นำท้องถิ่น ซึ่งจะสอดคล้องกับ พัฒน์ บุญรัตพันธ์ (2517, อ้างใน พ.ต.ต.หญิง อัญชลี รัตนกุล, 107) ได้กล่าวไว้ว่า "ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่สามารถจูงใจประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้ายตาม และลงมือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจนสามารถนำกลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางได้เป็นผลสำเร็จในที่สุด" ดังนั้น การให้ข่าวสารโดยผ่านผู้นำท้องถิ่น จึงเป็นโอกาสที่จะแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนได้เป็นอย่างดีและต่อเนื่อง รวมทั้งผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวแทนของทหารในการที่จะส่งข่าวสาร หรือแจ้งกิจกรรมในการที่จะร่วมกันพัฒนาชุมชนอีกด้วย รองลงมากลุ่มตัวอย่างมากกว่าหนึ่งในสามที่ต้องการให้ทหารติดต่อประสานงานหรือแจ้งข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างประมาณหนึ่งในสามที่ต้องการให้ทหารติดต่อประสานงานหรือแจ้งข่าวสารด้วยการมาพบประชาชนด้วยตนเอง นอกจากนั้น กลุ่มตัวอย่างเกือบหนึ่งในสามที่ต้องการให้ทหารใช้ช่องทางการสื่อสารโดยผ่าน อบต. ส่วนที่เหลือที่ต้องการให้ทหารใช้ช่องทางการสื่อสารอื่นๆ คือให้ผ่านราษฎรอาสาสมัคร ตามลำดับ ซึ่งก็เป็นสื่อบุคคลทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังนิยมการสื่อสารแบบเห็นหน้ากัน (Face to Face) อยู่ และหมายถึงความต้องการข่าวสารที่แน่นอน ชัดเจน และยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับทหาร ส่วนการใช้การติดประกาศ การสื่อสารผ่านทางโทรทัศน์ในการแจ้งข่าวสารทางสาระพันข่าวของสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ใช้การติดต่อทางโทรศัพท์ ใช้การส่งเอกสารแจ้งข่าวทางไปรษณีย์ผ่านหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นนั้น ประชาชนเห็นว่าอาจจะไม่เห็น หรือไม่ได้อ่าน หรือประชาชนบางคนอ่านหนังสือไม่ได้ หรือไม่มีเวลา ที่จะให้ความสนใจในส่วนนี้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการให้ติดต่อผ่านทางวิทยุกระจายเสียงในช่วงข่าวของกองทัพบก เพราะประชาชนไม่ค่อยมีเวลาฟังข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียง เพราะต้องออกไปทำงานที่ไร่ จึงมีความต้องการในด้านนี้น้อยที่สุด

### 3.2 ความคาดหวังของประชาชนต่อคุณลักษณะของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในคุณลักษณะของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือความคาดหวังคุณลักษณะของทหารในด้านการมีความซื่อสัตย์ต่อประชาชน ส่วนความคาดหวังต่อทหารในด้านการมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่การมีความจริงใจในการช่วยเหลือประชาชนอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ความคาดหวังในคุณลักษณะของทหารในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนอยู่ในระดับสูงที่สุดว่าคุณลักษณะด้านอื่นๆ เป็นการแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในฐานะผู้รับสารและผู้ส่งสารมีความคาดหวังในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จึงต้องการทหารที่มีความพร้อมสำหรับการติดต่อสื่อสารกับพวกเขาด้วย ซึ่งจะเป็นผลทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในด้านความคาดหวังในเรื่องของรูปแบบการสื่อสารของประชาชนกับทหาร ที่ประชาชนต้องการให้ทหารไปแจ้งข่าวสารหรือติดต่อประชาชนด้วยตนเอง เป็นการสื่อสารแบบเห็นหน้ากัน โดยผู้ส่งสารกับผู้รับสารสามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง และมีการสื่อสารโต้ตอบกลับ ซึ่ง ประมะ สตะเวทิน (2541) กล่าวว่า การสื่อสารกลับ (Feed Back) ทำให้ได้ทราบปฏิกิริยา (Reaction) ของผู้รับสารที่แสดงตอบสนองสารของผู้ส่งสาร ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นอาจเป็นการสื่อสารกลับเชิงบวก หรือการสื่อสารกลับเชิงลบ (Berlo, 1960) ก็ได้ ซึ่งประชาชนต้องการทราบปฏิกิริยาของทหารในการเข้าช่วยเหลือ หรือเมื่อได้รับการร้องขอความช่วยเหลือ

ในการสื่อสารที่ประชาชนต้องการจากทหาร เช่น การสื่อสารแบบเห็นหน้ากัน ประชาชนย่อมต้องการผู้ส่งสารที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นุชบา สุธีธร (2533) เกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนด ความดึงดูดในการสื่อสารระหว่างบุคคลว่า “คนส่วนใหญ่จะทำการสื่อสารระหว่างบุคคลกับคนอื่น ๆ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ลักษณะดึงดูดใจของคู่สื่อสาร (Attractiveness) อาจเป็นความดึงดูดใจจากรูปร่าง หน้าตา หรือบุคลิกภาพ
2. ความใกล้ชิด (Proximity) มนุษย์มีธรรมชาติที่จะสื่อสารกับคนที่ใกล้ชิด

เพราะเมื่อใกล้ชิดแล้วก็มักจะมีห่วงใยที่ติดกับคนที่ตนใกล้ชิดด้วย

3. การให้แรงเสริมแก่คู่สื่อสาร (Reinforcement) หมายความว่า บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะสื่อสารกับคนที่ให้สิ่งที่ทำให้ตนพอใจ
4. ความคล้ายคลึงกันของคู่สื่อสาร (Similarity) หมายถึง ความคล้ายคลึงกันทางกายภาพ และทางจิตใจ
5. การเสริมความแตกต่างของคู่สื่อสาร (Complementary)

### 3.3 ความคาดหวังของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความคาดหวังทางด้านที่สามารถทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ได้ดีมาก อาจเป็นเพราะจากการวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังในเรื่องการติดต่อประสานงาน ซึ่งประชาชนต้องการให้ทหารติดต่อผ่านผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีความคาดหวังที่จะให้ทหารสามารถทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. ได้เป็นอย่างดีมากๆ และถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ที่จะเป็นผู้ประสานงานในอันที่จะส่งหรือรับข่าวสารจากทหารมาสู่ประชาชน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงให้ความสำคัญกับด้านที่สามารถทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนมากกว่าด้านอื่น ๆ

ส่วนความคาดหวังที่รองลงมา คือ ความคาดหวังในด้านที่สามารถเป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาและได้คำแนะนำแก่ประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยของความคาดหวังด้านร่วมมือกับประชาชนในการพัฒนาชุมชนเท่ากับด้านที่มีความสามารถในการช่วยเหลือประชาชน ด้านการให้บริการแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ด้านให้บริการด้วยความรวดเร็วทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน และด้านการออกตรวจเยี่ยมประชาชนสม่ำเสมอและทั่วถึง ทั้งนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเมื่อพิจารณาความต้องการในด้านเหล่านี้ก็จะพบว่า เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทหารกับประชาชนทั้งสิ้น ซึ่งก็คือ การสื่อสารที่เหมาะสมระหว่างทหารกับประชาชนนั่นเอง ที่จะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองตามอย่างเป็นรูปธรรม และผลการวิจัยในประเด็นนี้ก็สอดคล้องกับคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนต้องการเป็นอันดับแรก คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน ดังนั้น ทหารควรที่จะต้องคำนึงถึงบทบาทและแสดงบทบาท (Role Plating) ของตนให้สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน

#### 4. ความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

##### 4.1 ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนในรูปแบบการสื่อสาร ซึ่งต้องการให้ทหารติดต่อผ่านทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความหมายและความเชื่อถือผู้นำท้องถิ่น ซึ่งจะสอดคล้องกับ พัฒน์ บุญรัตพันธ์ (2517, อ้างใน พ.ต.ต.หญิง อัญชลี รัตนกุล, 107, อ้างแล้ว) ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่สามารถจูงใจประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้อยตาม และลงมือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจนสามารถนำกลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางได้เป็นผลสำเร็จในที่สุด”

ดังนั้น การให้ข่าวสารโดยผ่านผู้นำท้องถิ่น จึงเป็นโอกาสที่จะสร้างความร่วมมือจากประชาชนได้เป็นอย่างดีและต่อเนื่อง รวมทั้งผู้นำท้องถิ่นเป็นตัวแทนของทหารในการที่จะส่งข่าวสาร หรือแจ้งกิจกรรมในการที่จะร่วมกันพัฒนาชุมชนอีกด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยความคาดหวังของประชาชนต่อคุณลักษณะของทหารในด้านที่ทหารสามารถทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. ได้ดี

ส่วนด้านที่รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในด้านที่ทหารปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชนในชุมชน เพราะประชาชนถือว่าเป็นเจ้าของชุมชนที่พวกเขาได้อยู่อาศัย จึงมีความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานร่วมกับทหาร เพราะสามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ตามความต้องการของคนในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประชาชนถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ นอกจากนี้ความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานของทหารในด้านการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนร่วมกับอาสาสมัคร คือ การพัฒนาร่วมกับประชาชนที่เต็มใจจะช่วยกันพัฒนาชุมชนของตน ตามลำดับ และด้านการใช้เครื่องสื่อสาร เช่น วิทยุสื่อสาร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของทหารในด้านรูปแบบการติดต่อประสานงานผ่านทางวิทยุกระจายเสียงที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการ



ในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากประชาชนต้องการการสื่อสารแบบเห็นหน้ากันมากกว่าทางด้านวิทยุสื่อสาร

#### 4.2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณลักษณะของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในคุณลักษณะของทหารในการพัฒนาชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในด้านความมีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่อยู่ในระดับสูงสุด อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยความคาดหวังของประชาชนต่อคุณลักษณะของทหารในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนอยู่ในระดับสูงที่สุดว่าคุณลักษณะด้านอื่นๆ เป็นการแสดงให้เห็นว่าประชาชนในฐานะผู้รับสารและผู้ส่งสารมีความคาดหวังในการติดต่อกับทหารด้วยตนเองได้ จึงต้องการทหารที่มีความพร้อมสำหรับการติดต่อสื่อสารกับพวกเขาด้วย ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร โดยผลการวิจัยด้านนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในด้านความคาดหวังในเรื่องของรูปแบบการสื่อสารของประชาชนกับทหาร ซึ่งระบุว่า ประชาชนต้องการให้ทหารไปแจ้งข่าวสารหรือติดต่อประชาชนด้วยตนเอง เป็นการสื่อสารที่ต้องเผชิญหน้า โดยผู้ส่งสารกับผู้รับสารสามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง และมีการสื่อสารโต้ตอบกลับไปมา หรือการสื่อสารกลับ ซึ่ง ประมะ สตะเวทิน (2541, อ้างแล้ว) กล่าวว่า การสื่อสารกลับ (Feed Back) ทำให้ได้ปฏิกิริยา (Reaction) ของผู้รับสารที่แสดงตอบต่อสารของผู้ส่งสาร ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นอาจเป็นการสื่อสารกลับเชิงบวก หรือการสื่อสารกลับเชิงลบ (Berlo, 1960) ก็ได้

ในการสื่อสารที่ประชาชนต้องการระหว่างทหารกับประชาชน คือ การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ประชาชนย่อมต้องการผู้ส่งสารที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Larzarfeld and Manzel (1968) กล่าวไว้ว่า การพูดคุยกันเองเป็นส่วนตัว ทำให้ผู้พูดและผู้ฟังเกิดความเป็นกันเอง การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากันและทำให้ผู้ฟังยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้พูดได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้พูดสามารถดัดแปลงเรื่องราวต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านความเต็มใจในการให้ความช่วยเหลือ/การพัฒนาชุมชน ส่วนความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของทหารในด้านความซื่อสัตย์กับประชาชน และด้านความชำนาญในพื้นที่รับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน นอกจากนี้ ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านความเป็นผู้ระแวดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านที่รับฟังความคิดเห็น/ความต้องการของประชาชน และด้านความสุภาพอ่อนโยน นุ่มนวล

#### 4.3 ความพึงพอใจของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยในด้านการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูงสุด อาจเป็นเพราะการที่ทหารมีการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนเป็นสภาพการณ์ที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจน ซึ่งความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lerner กล่าวไว้ว่า ในการพัฒนาประเทศ การสื่อสารจะช่วยสร้างความปรารถนาใหม่ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวัตถุ) ให้แก่ประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม นอกจากนี้ Long ยังกล่าวไว้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการศึกษาที่กำหนดขึ้น เพื่อช่วยให้สมาชิกในชุมชนแก้ไขปัญหา โดยการใช้องค์ความรู้และการดำเนินงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมการพัฒนาส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วย การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน และการฝึกอบรมเพื่อแก้ไขปัญหา ดังนั้น ประชาชนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารด้านการมีความพร้อมของกองทัพก/ทหารในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน การให้การพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึง การเป็นที่ปรึกษาปัญหา และให้คำแนะนำแก่ประชาชน การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน การให้บริการได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ การให้บริการประชาชนเมื่อได้รับความเดือดร้อนอย่างทั่วถึง และการออกตรวจเยี่ยมประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งประชาชนมีความพึงพอใจมากในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก

#### ตอนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

**สมมติฐานที่ 1** ปริมาณการติดต่อสื่อสารเพื่อการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

การทดสอบความสัมพันธ์ของปริมาณการติดต่อสื่อสารกับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน ปรากฏผลดังนี้

(1) การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนของประชาชนกับทหาร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติของประชาชนในคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกชอบหรือพอใจ และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือ และพัฒนา

ชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง กล่าวคือ ประชาชนที่มีเรื่องติดต่อสื่อสารกับทหารบ่อยครั้ง ก็จะมีทัศนคติที่ดีการปฏิบัติงานของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนมากด้วย ในทำนองเดียวประชาชนที่มีเรื่องติดต่อสื่อสารกับทหารน้อยครั้ง ก็จะมีทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนน้อยด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุรพงษ์ โสธนเสถียร (2523) กล่าวไว้ว่า ทัศนคติ (Attitude) เป็นดัชนีที่ชี้ว่า บุคคลนั้นมีความคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุ หรือสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสภาพการณ์ต่างๆ โดยทัศนคติมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมิน เพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งๆ ซึ่งถือว่าเป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสาร อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

(2) ปริมาณการติดต่อประสานงานกับทหาร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกชอบหรือพอใจ และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ ประชาชนมีเรื่องติดต่อประสานงานกับทหารกับทหารบ่อยครั้งย่อมมีทัศนคติที่ดีต่อคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกชอบหรือพอใจ และต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ในทำนองเดียวกัน ประชาชนที่มีเรื่องติดต่อประสานงานกับทหารน้อยครั้ง ก็ย่อมมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนชอบหรือพอใจ และต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนน้อยลงไปด้วย

ปริมาณการติดต่อประสานงานกับทหารมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกไม่ชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน กล่าวคือประชาชนที่มีการติดต่อประสานงานกับทหารมาก ก็จะมีทัศนคติต่อลักษณะทางลบของทหารจำนวนน้อยหรือแทบไม่มีทัศนคติทางลบเลย กลับมีทัศนคติที่ดีต่อทหาร และไม่ให้ความสำคัญต่อลักษณะที่ไม่ดีของทหารอาจจะเพราะเห็นว่า ทหารมีลักษณะที่ดีมากกว่าที่ไม่ดี ในทำนองเดียวกัน ประชาชนที่ไม่มีการติดต่อประสานงานกับทหาร หรือมีการติดต่อน้อย ก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกไม่ชอบมากกว่า เพราะไม่ได้มีความสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Norman L. Mun กล่าวไว้ว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสื่อบุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอใดๆ ในการที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งจะมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรม และแนวความคิดนั้นๆ

(3) ปริมาณการติดต่อสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะหรือรูปแบบการติดต่อประสานงานกับทหาร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่อลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกชอบหรือพอใจ และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก กล่าวคือ ประชาชนที่มีการใช้ช่องทางการสื่อสารในด้านต่างๆ มาก ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อลักษณะของทหาร และต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหาร ในทำนองเดียวกันประชาชนที่ไม่เคยติดต่อสื่อสารกับทหารในช่องทางการสื่อสารใดเลย ก็จะมีทัศนคติต่อลักษณะของทหาร และต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนน้อยลงไปด้วย

ด้านลักษณะหรือรูปแบบการติดต่อประสานกับทหาร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกชอบหรือพอใจ และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชนค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก กล่าวคือ ประชาชนที่มีการสื่อสารกับทหารในระดับน้อยมาก ก็ย่อมมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกชอบหรือพอใจน้อยมาก แต่ถ้าประชาชนมีการสื่อสารกับทหารในระดับน้อย ก็ย่อมมีทัศนคติด้านการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนในระดับน้อยเช่นกัน ตามที่ Everett M. Rogers (1971) กล่าวไว้ว่า ทัศนคติกับพฤติกรรมของบุคคลนั้นไม่ได้สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเสมอไป กล่าวคือ เมื่อการสื่อสารก่อให้เกิดความรู้และทัศนคติในทางบวกต่อสิ่งที่เผยแพร่แล้ว แต่ในขั้นการยอมรับปฏิบัติอาจมีผลในทางตรงกันข้ามก็ได้ แม้ว่าโดยส่วนใหญ่เมื่อบุคคลมีทัศนคติเกิดขึ้นแล้ว และมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามทัศนคตินั้นๆ ก็ตาม แต่พฤติกรรมอาจไม่เกิดขึ้นก็ได้

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน เป็นไปตามสมมติฐาน

**สมมติฐานที่ 2** การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความช่วยเหลือมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

การทดสอบความสัมพันธ์ของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความคาดหวัง และ ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน ปรากฏผล ดังนี้

(1) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความช่วยเหลือในเรื่องที่ได้รับการช่วยเหลือ

และพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความคาดหวังต่อคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง กล่าวคือ ประชาชนมีการสื่อสารกับทหารบ่อยครั้ง ก็จะมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนมากตามไปด้วย ในทำนองเดียวกันหากประชาชนไม่ค่อยทำการสื่อสารกับทหาร ก็จะมีความคาดหวังในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารน้อยลงไปด้วย

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง กล่าวคือ ประชาชนมีการสื่อสารกับทหารบ่อยครั้ง ก็จะมีความพึงพอใจต่อวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนมากตามไปด้วย ในทำนองเดียวกันหากประชาชนไม่ค่อยทำการสื่อสารกับทหาร ก็จะมีความพึงพอใจในด้านวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารน้อยลงไปด้วย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกันระหว่างความคาดหวังของประชาชน ในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารกับผลการวิจัยทางความพึงพอใจของประชาชนในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน

(2) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความช่วยเหลือในเรื่องการติดต่อประสานงานกับทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความคาดหวังต่อคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ ประชาชนมีการสื่อสารกับทหารบ่อยครั้ง ก็จะมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนมากตามไปด้วย ในทำนองเดียวกันหากประชาชนไม่ค่อยทำการสื่อสารกับทหาร ก็จะมีความคาดหวังในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารน้อยลงไปด้วย

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความช่วยเหลือในเรื่องการติดต่อประสานงานกับทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจของประชาชนในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ ประชาชนมีการ

สื่อสารกับทหารบ่อยครั้ง ก็จะมีคามพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนมากตามไปด้วย ในทำนองเดียวกันหากประชาชนไม่ค่อยทำการสื่อสารกันทหาร ก็จะมีคามพึงพอใจในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารน้อยลงไปด้วย

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความช่วยเหลือมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนใน 2 ประการเบื้องต้นนี้ เป็นไปตามสมมติฐาน

(3) การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความช่วยเหลือในลักษณะและรูปแบบการติดต่อประสานงานกับทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์ความคาดหวังต่อคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน กล่าวคือ ประชาชนมีการสื่อสารกับทหารบ่อยครั้ง ก็จะไม่จำเป็นต้องมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนตามไปด้วย ในทำนองเดียวกันหากประชาชนไม่ค่อยทำการสื่อสารกันทหาร ก็อาจจะมีคามคาดหวังในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารไปด้วย

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความช่วยเหลือในลักษณะและรูปแบบการติดต่อประสานงานกับทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจของประชาชนในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือประชาชนมีการสื่อสารกับทหารบ่อยครั้ง ก็จะมีคามพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชนมากตามไปด้วย ในทำนองเดียวกันหากประชาชนไม่ค่อยทำการสื่อสารกันทหาร ก็จะมีคามพึงพอใจในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารน้อยลงไปด้วย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด สูรางค์ จันทรเฒ (2529) ได้กล่าวคุณลักษณะของผู้รับรู้ไว้ว่า

1. ประสบการณ์เดิม (Experiences) ของแต่ละบุคคล ทำให้มีการรับรู้สิ่งเร้า หรือเหตุการณ์ต่างๆ แตกต่างกันไป
2. ความต้องการ (Needs) หากบุคคลมีความต้องการสิ่งใดมากที่สุด

ขณะนั้น เขามักจะมองเห็นหรือรับรู้สิ่งเร้า เช่น สิ่งที่เขาต้องการได้ หรือผู้ที่มีความต้องการสูงในสิ่งใด ย่อมรับรู้สิ่งนั้นดีกว่า

3. อิทธิพลทางสังคม (Social Factor) สภาพวัฒนธรรมภายในสังคม เป็นเหตุให้บุคคลในสังคมต่างๆ รับรู้สิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความช่วยเหลือมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน ในประการเบื้องต้นนี้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

**สมมติฐานที่ 3** รูปแบบการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความคาดหวัง ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

การทดสอบความสัมพันธ์ของรูปแบบการสื่อสาร กับความคาดหวัง และ ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน

(1) รูปแบบการสื่อสารด้านการไปขอความช่วยเหลือด้วยตัวท่านเอง มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความคาดหวังคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ ประชาชนไม่ค่อยได้ทำการติดต่อสื่อสารกับทหารโดยการไปขอความช่วยเหลือด้วยตนเองน้อย ก็จะมี ความคาดหวังในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารต่ำไปด้วย

รูปแบบการสื่อสารในการไปขอความช่วยเหลือด้วยตัวท่านเอง มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ ประชาชนไม่ค่อยได้ทำการติดต่อสื่อสารกับทหารโดยการไปขอความช่วยเหลือด้วยตนเองน้อย ก็จะมี ความพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารต่ำไปด้วย

(2) รูปแบบการสื่อสารในการไปติดต่อผ่านทางราษฎรอาสา มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความคาดหวังในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ ประชาชนไม่ค่อยได้ทำการติด

ต่อสื่อสารกับทหารโดยการติดต่อผ่านทางราษฎรอาสา ก็จะมีคามคาดหวังในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารต่ำไปด้วย

รูปแบบการสื่อสารด้านการไปติดต่อผ่านทางราษฎรอาสา มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ ประชาชนไม่ค่อยได้ทำการติดต่อสื่อสารกับทหารโดยติดต่อผ่านทางราษฎรอาสา ก็จะมีคามพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารต่ำไปด้วย

(3) รูปแบบการสื่อสารด้านการไปติดต่อผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความคาดหวังคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ ประชาชนไม่ค่อยได้ทำการติดต่อสื่อสารกับทหารโดยการติดต่อผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต ก็จะมีคามคาดหวังในคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารต่ำไปด้วย

รูปแบบการสื่อสารด้านการไปติดต่อผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ ประชาชนไม่ค่อยได้ทำการติดต่อสื่อสารกับทหารโดยติดต่อผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ อบต. ก็จะมีคามพึงพอใจในวิธีการปฏิบัติงานของทหาร คุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารต่ำไปด้วย

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของรูปแบบการสื่อสารในลักษณะหรือรูปแบบการติดต่อประสานงานกับทหารกับความคาดหวัง ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน ใน 3 ประการเบื้องต้นนี้ เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยความสัมพันธ์ของรูปแบบการสื่อสารระหว่างทหารกับประชาชนในการติดต่อผ่านญาติพี่น้องในครอบครัว การติดต่อผ่านเพื่อนบ้าน การใช้โทรศัพท์ติดต่อไปที่กองทัพบก การติดต่อผ่านศูนย์ขอความช่วยเหลือของทหารในแต่ละชุมชน และการใช้จดหมาย/โทรสาร มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กับความคามคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของทหาร



ในการพัฒนาชุมชนในคุณลักษณะของทหาร การปฏิบัติหน้าที่ของทหาร และความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหาร ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ประชาชนที่ไม่ค่อยได้ทำการติดต่อสื่อสารในรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ก็มีความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนในคุณลักษณะของทหาร การปฏิบัติหน้าที่ของทหาร และความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารต่ำไปด้วย หรือแทบจะไม่มี ความคาดหวัง หรือความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการพัฒนาชุมชน

นอกจากนั้น ความสัมพันธ์ของรูปแบบการสื่อสารระหว่างทหารกับประชาชนในด้านการติดต่อผ่านญาติพี่น้องในครอบครัว ด้านการติดต่อผ่านเพื่อนบ้าน ด้านการใช้โทรศัพท์ติดต่อไปที่กองทัพบก ด้านการติดต่อผ่านศูนย์ขอความช่วยเหลือของทหารในแต่ละชุมชน และด้านการใช้จดหมาย/โทรสาร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับ และความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านวิธีการปฏิบัติของทหารของทหาร กล่าวคือ ประชาชนที่ไม่ค่อยได้ทำการติดต่อสื่อสารในรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ก็จะมี ความพึงพอใจของของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านวิธีการปฏิบัติงานของทหารน้อย หรือต่ำตามไปด้วย

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของรูปแบบการสื่อสารในลักษณะหรือรูปแบบการติดต่อประสานงานกับทหารกับความคาดหวัง ความพึงพอใจในบทบาทของทหารในการพัฒนาชุมชน ในประการเบื้องต้นนี้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของแบล็ค วูด (Black Wood, อ้างถึงในอรรถกรณ ปิลันชนโอวาท, 2537) ที่ได้สรุปถึงแหล่งที่มาของทัศนคติและความพึงพอใจว่า ประกอบด้วย ประสบการณ์การเรียนรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และปทัสถานของสังคม และผลการวิจัยยังสอดคล้องแนวคิดของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520, อ้างถึงใน โสภิตสุดามงคลเกษม, 2539) ที่กล่าวว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ และแหล่งที่ทำให้เกิดทัศนคติ ก็คือ ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from Others) สิ่งที่เป็นแบบอย่าง หรือการเลียนแบบผู้อื่น (Models) และความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors)

**สมมติฐานที่ 4** การติดต่อสื่อสารของประชาชนกับทหารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อทหาร

การทดสอบความสัมพันธ์ของทัศนคติกับการติดต่อสื่อสารของประชาชนกับทหาร

(1) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารในการพัฒนาชุมชนในคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกไม่ชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสารในเรื่องการติดต่อประสานงานในการขอความช่วยเหลือยามเกิดเหตุการณ์อันเป็นภัยพิบัติหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆ และการขอคำแนะนำและปรึกษาด้านการพัฒนาชุมชน กล่าวคือ ประชาชนที่มีทัศนคติที่เป็นไปในเชิงลบต่อคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกไม่ชอบ ไม่จำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกับทหารในด้านดังกล่าว

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกไม่ชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสารในเรื่องการติดต่อประสานงานด้านการขอความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน และด้านการทำกิจกรรมร่วมกับทหารในการพัฒนาชุมชน และบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ กล่าวคือ ประชาชนที่มีทัศนคติที่เป็นไปในเชิงลบต่อคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกไม่ชอบ ไม่จำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกับทหารในด้านดังกล่าว

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการติดต่อสื่อสารของประชาชนกับทหารในประการเบื้องต้นนี้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

(2) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกชอบหรือพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการติดต่อสื่อสารในเรื่องการติดต่อประสานงานด้านการขอความช่วยเหลือยามเกิดเหตุการณ์อันเป็นภัยพิบัติหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆ ด้านการขอคำแนะนำและปรึกษาด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการขอความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน และด้านการทำกิจกรรมร่วมกับทหารในการพัฒนาชุมชนและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ กล่าวคือประชาชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกชอบหรือพอใจ ก็จะมีการติดต่อสื่อสารกับทหารในด้านดังกล่าวตามไปด้วยไม่มากนัก

(3) ทศคติของประชาชนที่มีต่อทหารในการพัฒนาชุมชนในด้านการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการติดต่อสื่อสารในเรื่องการติดต่อประสานงานด้านการขอความช่วยเหลือยามเกิดเหตุการณ์อันเป็นภัยพิบัติหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆ ด้านการขอคำแนะนำและปรึกษาด้านการพัฒนาชุมชนด้านการขอความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน และด้านการทำกิจกรรมร่วมกับทหารในการพัฒนาชุมชน และบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือประชาชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ก็จะมีการติดต่อสื่อสารกับทหารในด้านดังกล่าวตามไปด้วยไม่มากนัก

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการติดต่อสื่อสารของประชาชนกับทหารใน 2 ประการเบื้องต้น เป็นไปตามสมมติฐาน

โดยที่ความสัมพันธ์ของทัศนคติของประชาชนในด้านคุณลักษณะของทหารที่ประชาชนรู้สึกไม่ชอบ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อการติดต่อสื่อสารในด้านการขอความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน และด้านการทำกิจกรรมร่วมกับทหารในการพัฒนาชุมชนและบรรเทาสาธารณภัย เนื่องจากเป็นการติดต่อประสานงานที่น้อยมากหรือไม่เคยติดต่อเลย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ จุมพล รอดคำดี (2532) กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงของทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของมนุษย์นั้น มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงอยู่ 3 ระดับ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงความคิด สิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ จะมาจากข้อมูลข่าวสารใหม่ ซึ่งอาจจะมาจากสื่อมวลชน และบุคคลอื่นๆ
2. การเปลี่ยนความรู้สึก การเปลี่ยนแปลงในระดับนี้จะมาจากประสบการณ์ ความประทับใจ หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความสะเทือนใจ
3. การเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตในสังคม นิสัยในสังคม ซึ่งมีผลต่อบุคคล ทำให้ต้องปรับพฤติกรรมเดิมเสียใหม่

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกันโดยตรง ถ้าความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมกระทบ ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตามจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทั้งสิ้น นอกจากนี้ องค์ประกอบต่างๆ ในกระบวนการสื่อสาร เช่น คุณสมบัติของผู้ส่ง

สาร และผู้รับสาร ลักษณะของข่าวสาร ตลอดจนช่องทางสื่อสาร ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ทั้งสิ้น

### ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารของทหารในการพัฒนาชุมชน ในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดสระแก้ว-ปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

#### 1. เพิ่มการสัมผัสชุมชนและการติดต่อประสานงานกับประชาชน

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนเกือบทั้งหมดในพื้นที่รับทราบว่ามีทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนประจำอยู่ในหมู่บ้านของตน แต่พบว่าประชาชนติดต่อประสานงานในรูปแบบต่างๆ กับทหารน้อย หรือแทบไม่เคยติดต่อกับทหารเลย ซึ่งอาจจะ เป็นเพราะประชาชนมีความคาดหวังในด้านที่ต้องการให้ทหารติดต่อประสานงานกับประชาชน ผ่านทางผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเป็นการให้ทหารมาติดต่อด้วยตนเองเสีย มากกว่าที่ประชาชนจะไปติดต่อในลักษณะอื่นๆ จึงควรมีการเสนอกิจกรรมหรือการประสานงานที่ประชาชนต้องมาติดต่อทหารด้วยตนเอง ซึ่งจะได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสาร รวมทั้งแนวทางในการประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการที่ประชาชนต้องการ หรือที่ทหารแนะนำในการฝึกอบรม

#### 2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในระดับมาก และความพึงพอใจในคุณลักษณะของทหารในระดับมาก แสดงว่า ประชาชนยอมรับผลงานและต้องการให้ทหารทำหน้าที่ให้กับท้องถิ่นได้มาก ดังนั้น การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของทหารให้มากขึ้น จะไม่เป็นเรื่องที่ยากอีกต่อไป ควรสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลท้องถิ่นของตน และเป็นหูเป็นตาให้กับทหารได้

#### 3. การประสานงานกับผู้นำชุมชน

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคาดหวัง และความพึงพอใจใน

ด้านที่ทหารสามารถทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ได้ดีในระดับมาก แสดงว่า ประชาชนมีความต้องการให้ทหารทำหน้าที่ให้กับท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ผู้นำชุมชนย่อมมีความสำคัญที่จะละเลยเสียไม่ได้ ควรมีการติดต่อประสานงานและเป็นมิตรกับผู้นำชุมชน และอาศัยผู้นำชุมชนเป็นสื่อสำคัญที่จะส่งข่าวสารไปสู่ประชาชน และขอความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของทหารจากประชาชนผ่านผู้นำชุมชนด้วย ซึ่ง กุสุมา ภูใหญ่ (2540 : 246) กล่าวว่า การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จได้ไม่เพียงแต่ภาครัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบาย แต่ต้องอาศัยหลักการส่งเสริม และฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือสนับสนุน แผนงานพัฒนาจากภาครัฐด้วย

#### 4. ตอบสนองความต้องการของประชาชน

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนต้องการทหารที่มีคุณลักษณะเด่น คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ ความเต็มใจในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ความซื่อสัตย์กับประชาชน ความชำนาญในพื้นที่รับผิดชอบ ความเป็นผู้กระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นคนรับฟังความคิดเห็น/ความต้องการของประชาชน และความเป็นคนสุภาพอ่อนโยน นุ่มนวล ตามลำดับความสำคัญ คุณลักษณะเหล่านี้ควรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะนำไปพิจารณาคัดเลือกบุคคลมาปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดสระแก้ว-ปราจีนบุรี และเป็นแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาคัดสรรทหารในเขตจังหวัดอื่นๆ ด้วย รวมทั้งทหารในพื้นที่ควรตระหนักถึงความสำคัญในคุณลักษณะ ที่ประชาชนต้องการแล้วพัฒนาตนให้เป็นที่ต้องการของประชาชนจะเกิดการยอมรับจากชุมชน ทำให้ประชาชนเต็มใจให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน รวมทั้งสอดส่องดูแลชุมชนร่วมกันต่อไป

#### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้ง ศึกษาเฉพาะกลยุทธ์การสื่อสาร ทักษะ/ความคิดเห็น ความคาดหวัง และความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทของทหารในการช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน จึงเป็นการมองจากประชาชนเพียงมุมเดียว ถ้าจะให้เห็นภาพการปฏิบัติงานของทหารที่ชัดเจน และนำมาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาให้ครอบคลุม ควรจะศึกษาความคิดเห็นของทหารต่องานที่ปฏิบัติ วิธีการวิจัยควรเป็นวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อาศัยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับทหาร เพื่อค้นหายุทธวิธี ดำเนินงาน ปัญหา และความต้องการของทหารในฐานะผู้ปฏิบัติงานพัฒนา

2. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานพัฒนาของทหาร เพราะจะได้ผลการประเมินที่ได้ไปใช้การการปรับปรุงการปฏิบัติงานการพัฒนาของทหารในส่วนที่ดำเนินการไปแล้วตามโครงการพัฒนาฯ ต่างๆ ของกองทัพบกและใช้เป็นแนวทางในการทำงานของทหารพัฒนาชุดต่อไป

3. เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชน และ อบต. มีบทบาทในการที่ทหารใช้เป็นกลยุทธ์การสื่อสารของทหารในการติดต่อประสานงาน หรือแจ้งข่าวสารระหว่างทหารกับประชาชน คือ เป็นสื่อกลางในการสื่อสาร ดังนั้นควรจะศึกษาความคิดเห็นของบุคคลกลุ่มนี้ต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนของทหารต่อไป



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย